אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד כר"ש ס"ל אפילו גחלת של עץ נמי בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רב הונא נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום שנאמר [1] בקודש באש תשרף תניא נמי הכי הדם והשמן והמנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן א"ל שמואל לרב חנא בגדתאה אייתי לי בי עשרה ואימא לך קמייהו נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן:

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת שנתז על הבגד הרי זה טעון כיבוס אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות שנאמר [2] במקום קדוש תאכל אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנאמר [3] תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר איזו היא שהיתה לה שעת הכושר שלנה ושנטמאה ושיצאת ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה: **גמ'** דם חטאת (שמתה) כו' ואי תורה אחת לכל חטאות אפילו חטאת העוף נמי אלמה תניא יכול תהא דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל [3] זאת אמר ר"ל משום בר קפרא אמר קרא [3] תשחט בנשחטות הכתוב מדבר ואימא בנאכלות הכתוב מדבר כדכתיב [2] במקום קדוש תאכל אבל פנימיות לא רבי רחמנא תורת אי הכי אפילו חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת ומה ראית מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות ה"ל לרבויי שכן בהמה (א) שחיטת צפון וקבלת כלי

אבל לא של עץ. דבת כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבויו וצריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי לאו צורך גופו הוא שיהא צריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוציא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המצניע (דף צד.): **מערכה.** על הרצפה בעזרה ולא יוציאם לחוץ: משום שנאמר בקדש באש תשרף. בפ' שני דפסחים (דף כד.) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שפסולתו בעזרה שיהו נשרפים בעזרה כדכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף. ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשי קדשים ונראה בעיני שהוא דבר לא שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמה שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: **הדם והשמן** גרסי':

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת. טעון כיבוס. דכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל.** בההוא עניינא כתיב: **תורת החטאת.** רישא דעניינא הוא: **פסולה אין טעון דמה כיבוס.** דכתיב אשר יזה כראוי להזאה הכתוב מדבר: **שעת הכושר.** לזריקה: **שלנה.** לן דמה: **ושקבלו פסולין את דמה** גרסי'. ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה: **גמ'** תשחט החטאת. בההוא עניינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו חטאת העוף נמי.** אע"ג דכתיב זאת למיעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרבינן להו מתורת: **ומה ראית.** לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבויי.** כדין החיצונים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה צפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואישים אימוריהן לאישים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון צפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאישים: יאכלנה

אבל לא גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מג.) ניחא טפי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לצרף דפריך התם כה"ג ומאי למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דלית ליה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה הלכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר באין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אההיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת כהררים התלוים בשערה וצריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא דלי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה.** הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הצד צבי והצד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום צער דגופא דצד נחש ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמונה שרצים (שבת קז:) ודוחק הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דחשיב לה שמואל [בהדין] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קו.) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתראה דסבר כר"ש בריש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקרב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:) דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה וי"ל דמיירי כגון שנשבר הכלי או אינו על מלאו למאן דלית ליה [שאינו מרצה] (יומא דף ז:): **ושקבלו** פסולין וזרקו את דמה. פירש בקונטרס או זרקו ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק * דפסול עושה שירים ול"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול** תהא דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת. והוא הדין קדשים קלים מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף צח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין כיבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפרישית ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ו מהלכות איסורי מזבח הלכה [ה]:

א ב מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה א:

ב ג מיי' שם הלכה ג:

ג ד מיי' שם הלכה ג:

ד ה ו מיי' שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ו, יט
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: ויקרא ו, יח

מוסף רש"י

אבל לא גחלת של עץ. דאיסורא דאורייתא היא ומחייב סקילה: **אפילו גחלת של עץ נמי.** דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וכל כבוי אינו צריך לגופו חוץ מעושי פחמין או מהבהבי פתילה (שבת מב:): **בגדתאה.** בעלגדה. ל"א שם מקום שהוא בגבול אשמו נגדד (יבמות סו.): **בי עשרה.** לפרסם את הדבר (יבמות סו.):

ליקוטים

בקדש באש תשרף. פי' הכי כתיב קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. ודורש המקרא כאילו כתיב וכל בקדש באש תשרף וק"ל. (מהרש"ל פסחים כד א)

שיטה מקובצת

ושקבלו פסולים כו'. פי' או או קתני שקבלו פסולים וזרקו כשרים או זרקו פסולים אבל קבלו כשרים. ולא נהירא דא"כ היאך חשיב לא היה לו שעת הכושר כיון דקבלו כשרים. ועוד דבמס' מעילה (דף ה.) משמע דחדא קאמר. לכך נראה לי דחדא קאמר וה"ם קבלו פסולים וזרקו פסולים. (ולפנין) משמע דאם קבלו כשרים וזרקו דמה טעון כיבוס דאל"כ למה לי זרקו פסולים, וקשה דהא כתיב אשר יזה פרט לשכבר הוזה. וי"ל דה"ה אם קבלו כשרים וזרקו כשרים דאין דמה טעון כיבוס דהא כתיב אשר יזה, והאי דנקט וזרקו פסולים לאשמועינן דפסול עושה שיריים דאי לאו הכי תני אלא קבלו פסולים מ"מ הוה תני לאחר דדמה טעון כיבוס כגון אם היה דם שיר בצלוחית דנימא יחזור הכשר ויקבל ולאו הדם הוי כי הואה לכך תני וזרקו פסולים דהשתא אפילו היה דם בצלוחית דיחזור הכשר ויקבל לא הוי טעון כיבוס דפסול עושה שיריים (תוס' מהרי"פ וצ"ל): **אי הכי אפילו** חטאת העוף נמי. תימה לפסר מקולי מאי פריך הא אימעיט מזאת, וכי תימא דפריך מה ראית, א"כ מאי מהדר ליה ר"ל תשחט, סוף סוף איבעי למפרך מה ראית כדפריך תלמודא. וי"ל דפריך דכיון דכתיב תשחט סמוך לתורת משמע דרישא בנשחטות הוא דאתא. כן תירץ תפירת. אי נמי לא היים לקושיא דמאכל דלאו אתאלה כתיב (הרי"פ ז"ל)

מסורת הש"ס

א) [שבת מג.], ב) תוספ' דתמורה [ספ"ד ע"ש], ג) [יבמות סו. וש"נ], ד) ת"כ צו פרשה ג [הב'] ה"א, ה) מעילה ה., ו) ת"כ שם פ"ו ה"א, ז) ת"כ שם פרשה ג [הב'] ה"ב, ח) שבת לא:, ט) לקמן קו:, י) לקמן צג., כ) דף צג., ל) ולעיל מה. וש"נ.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן בהמה כמותה ושחיטה כמותה שחיטת צפון וקבלת צפון כלי וקרן:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שירים. עי' לעיל דף לד ע"ב תוס' ד"ה פסול:

שינויי נוסחאות

א] נ"ל וכל בקודש (שיח) וכתה"י כל בקודש, ועי' בליקוטים: ב] בד"י ליתא השלחן והמנחות. ולפנינו תוקן 'שמן' עפ"י בכ"י עפ"נ. ובכ"י ומ"כ הניסו והשמן של המנחות, ועי' סממ"ק: ג] נ"ל שניתז (שיח והגר"ב): ד] יהא (ד"י): ה] כיבוי מן התורה כנ"ל (שיח): ו] וכיבוי זה לאו (שיח): ז] גי' נ"ק שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו': ח] בכ"מ טעון בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן וכו': ט] שמחיצתן (שיח): י] נ"ל מפני שהוא (שיח): יא] עי' סממ"ק: יב] אין דמה טעון (שיח): יג] בקלף ספרי היד נ"א ושקבלו פסולין את דמה או זרקו את דמה, ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו בשרים שניתז דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק ע"כ. וזו היא נוסחת הפוס' [בפירש"י] (ב"ש, שיח, כתה"י): יד] תמתני, הא מפורש בגמ' פ"ק דמעילה דף ה' ע"א דגרסינן לה והגמ' עצמה מקשה קושיא זו ע"ש (תו"ח מהוהרש"ה וצ"ל): טו] אולי צ"ל דמצי: טז] דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הלכך וכו' כנ"ל, ועי' תוס' שבת מג א ד"ה אפילו (תו"ח): יז] בד"ו השתא: יח] לגופה במתכוין ה"נ כנ"ל (שיח): יט] דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כנ"ל (שיח): כ] ודחק (בה"י): כא] עי' לעיל לות יג ואו"ל להגהת נ"ק: כב] מיגות דפסול עושה שירים ליתא בכתה"י דרפ"י ובפי"ם, ועי' גלה"ש מס"ק וקר"א שנתקשו בזה: כג] עי' לקמן צג ע"ב במשנה דכ"ה לכל הקדשים. וכמעל שמואל תיקן דל"ל וה"ה שאר קדשים: כד] בכת"י וג' ובמ"כ ובמ"נ הגי' וכל [במקום הר"ל], ויתכן לפי"ז שהוא מהגירסא. ותיבת סיפין שבמ"כ [ובד"ה גם בכ"י ובמ"כ. ובמ"נ ליתא סיפין] לא נודע פתרונה. ובכ"י אימא סירי' ואולי הוא מליצה דקרא (שמות לח) את הסירות יעים ואת היעים. ושמ"ת אח"כ שנטמאו דישון כו'. בכ"י ובמ"כ ליתא שנטמא, ול"ע לישב דיבור זה על נכון:

ב"ש: רש"י ד"ה הדם והשמן [illegible] ויש ספרים שגורסין השלחן והמנורות, [illegible] שיריים וצ"ע בפ"ק דמעילה. נ"ב ומיהו דוקא [illegible] וזרקו בפסולין קאמר, ואע"ג דקבלה לחוד [illegible] פירשים (הרי"פ ז"ל בי"ש):